

Kungl. Vetenskapsakademien har till uppgift att främja vetenskaperna och stärka deras inflytande i samhället.
The Royal Swedish Academy of Sciences has as its aim to promote the sciences and strengthen their influence in society.

Stockholm 28 mars 2019

Dnr: KVA/2018/329/76

Göran K. Hansson/hs
Ständig sekreterare
Telefon: 08 - 673 95 00
E-post: helene.sundstrom@kva.se

Utbildningsdepartementet
Universitets- och högskoleenheten

***Yttrande om slutbetänkande av Utredningen om ökad
internationalisering av universitet och högskolor (SOU 2018:78, Dnr:
U2018/04199/UH)***

Regeringen har inbjudit Kungl. Vetenskapsakademien att bidra med synpunkter på slutbetänkandet av utredningen om ökad internationalisering av universitet och högskolor. Ökad attraktionskraft för kunskapsnationen Sverige och Akademien vill därför bidra med nedanstående yttrande. Allmänt uppfattar vi att utredningen har arbetat väl med problematiken och att den har många goda förslag.

Vetenskapsakademien anser att det är viktigt att främja internationaliseringen av svenska högskolor och universitet. Vi anser att ökad internationalisering ökar kvaliteten på forskning och undervisning vid svenska lärosäten och därigenom Sveriges internationella konkurrenskraft. Vetenskapsakademien välkomnar därför utredningens betoning på att en framgångsrik internationalisering framförallt måste bygga på att svenska forsknings- och utbildningsmiljöer har hög kvalitet och goda resurser samt att internationalisering ska utvecklas för att stärka kvaliteten i svensk högre utbildning och forskning. Genom en stärkt och synliggjord kvalitet kan Sveriges attraktivitet som kunskapsnation öka.

Mobiliteten måste öka

Akademien delar utredningens allmänna ståndpunkt att svensk högre utbildning och forskning i delar är internationaliserad vad avser kursinnehåll, mobilitet, publikationer, utbyten och annat samarbete. Det fortsatta internationaliseringsarbetet bör primärt inriktas på att underlätta, stödja och stärka denna internationalisering. Vi välkomnar den breddning av lärosätenas uppdrag att arbeta med internationalisering som föreslås i utredningens första delbetänkande genom en ändring av högskolelagen, då det sänder en tydlig signal till lärosätena om vikten av att utveckla sitt arbete med internationalisering och internationellt samarbete.

Internationaliseringen av svensk högre utbildning och forskning drivs i stora delar av enskilda lärare, forskare och studenter. Vetenskapsakademien ser därför särskilt positivt på de förslag som ges för att underlätta mobilitet. Bland många intressanta och viktiga förslag som ges i huvud- och delbetänkande vill vi särskilt framhålla riktlinjer för mobilitetsfönster i utbildningsprogram, stärkt meritvärde av internationell erfarenhet, stärkta och utökade stipendier för inresande studenter och doktorander, förenklade procedurer för internationella studenter att söka till svensk utbildning samt förenklade, förtydligade och effektivare procedurer för antagning, visering, arbets- och uppehållstillstånd. Akademien noterar också

utredningens betoning av ett välfungerande stöd vid lärosätena för in- och utresande studenter, forskare och lärare.

Ändring krävs av högskoleförordningen gällande postdok

Akademien önskar framhålla behovet av att undanröja hinder för internationalisering gällande rekrytering. Under nu rådande förhållanden är endast sökande med avlagd doktorsexamen behörig att söka postdok-tjänster i Sverige. Doktorander i slutskedet av sin utbildning är hindrade att söka, på grund av nuvarande formuleringar i högskoleförordningen och den tolkning som görs av Statens arbetsgivarverk. Konsekvensen är mycket allvarlig då vi i Sverige på grund av detta ofta förhindras rekrytera de bästa nationella och internationella unga forskarna. För att stärka vår internationella konkurrenskraft måste Sverige anpassa sig till internationella normer. I många andra länder, bl.a. USA, kan doktorander under sista året av sin utbildning söka meriteringstjänster. Därefter slutför de sin avhandling och disputerar, innan de tillträder tjänsten. De främsta unga forskarna har alltså redan en meriteringstjänst när de får sin doktorsexamen. Inkommande och utresande doktorander behöver ha möjlighet att söka postdok-tjänster vid svenska universitet, och postdok-bidrag från forskningsfinansiärer, *innan* disputation med villkoret att doktorsexamen har erhållits vid tillträdet.

Stipendier bör utvecklas

Attraktiva stipendier som möjliggör för studenter, inklusive doktorander, att studera och leva i Sverige är avgörande för att locka fler högkvalificerade studenter och framtida forskare till Sverige. Akademien välkomnar utredningens förslag till stärkta och utvecklade stipendier samt underlättandet att inrätta nya stipendier. Förslaget att utöka stipendier för studenter från biståndsländer ger möjligheter för svenska lärosäten att locka fler studenter och doktorander inte minst från Afrika, grupper som, vilket visas i utredningens delbetänkande, utgör en allt större andel av de globalt mobila studenterna.

Fara för ökad byråkrati

Vetenskapsakademien delar utredningens betoning av ett ökat behov av samordning mellan myndigheters arbete för att främja internationalisering av högre utbildning och forskning. Utredningen lägger stor vikt vid etablering av en svensk administrativ plattform för samordning av internationaliseringsarbetet och föreslår också nya eller förstärkta svenska utlandskontor i utvalda länder för att öka kännedomen om Sveriges högkvalitativa undervisning och forskning. På så vis, menar man, skulle attraktionskraften hos det svenska högskolesystemet höjas och fler studenter lockas söka sig till svenska högskolor. Avsikten med dessa förslag är goda, men Akademien ser också en fara med dem: större resurser läggs på administrativa system snarare än på internationaliseringsarbete per se. Det är viktigt att bevaka att en ökad samordning inte leder till ökad byråkrati, ökad fragmentering av internationaliseringssträvandena eller utökade återrapporteringskrav. Det är inte heller tydligt vad som avses med plattform i utredningen och vad dess uppgifter ska vara.

Nya enheter eller administrativa grupperingar bör inte byggas upp för ändamålet. Vi vill istället förorda att man ger befintliga institutioner uppdrag att arbeta för att sprida information om svensk utbildning och forskning. Vi vill därför förorda att man ger befintliga institutioner uppdrag att arbeta för att sprida information om svensk utbildning och forskning. Ambassader och konsulat skulle kunna fylla en viktig roll utomlands. Vad gäller internationaliseringsarbetet

vid svenska lärosäten bör uppföljning av den verksamheten inordnas i befintliga uppföljnings- och utvärderingssystem. Akademien vill understryka betydelsen av en förstärkt och förbättrad svensk omvärldsbevakning av området internationalisering men förordar att den i första sker vid lärosätena.

Beslut i detta ärende har fattats av ständige sekreteraren efter förberedande arbete av Kerstin Sahlin, professor i företagsekonomi vid Uppsala universitet, och Bengt Söderström, professor i mikrobiologisk ekologi vid Lunds universitet, båda ledamöter av Kungl. Vetenskapsakademien, samt Staffan I Lindberg, professor i statskunskap vid Göteborgs universitet och ledamot av Kungl. Vetenskapsakademiens kommitté för internationella frågor.

Göran K. Hansson
Ständig sekreterare